

UNA ECONOMIA AL SERVEI DE L'1%

Acabar amb els privilegis i la concentració de poder per frenar la desigualtat extrema

La situació a l'Estat espanyol

OXFAM
Intermón

La desigualtat extrema s'està convertint en la malaltia del segle XXI. La crisi econòmica i financera va esclatar fa ja gairebé nou anys, i no va fer sinó aguditzar una tendència que ja es venia apreciant des de fa algun temps: la cada vegada major concentració de riquesa en menys mans. Aquest any, l'1% més ric del planeta acumula ja més riquesa que el 99% restant. Ja són només 62 persones les que concentren tanta riquesa com la meitat més pobra del planeta, 3.600 milions de persones.

Tanmateix, tot i ocupar discursos polítics i titulars de tot el món, resulta molt alarmanant la manca d'acció. De no produir un gir clar cap polítiques més redistributives i que garanteixin la igualtat d'oportunitats, la sortida de la crisi se saldarà fent més rics uns pocs, molt més vulnerables la gran majoria, i condemnats a l'exclusió social una part cada vegada més gran de la nostra societat. Davant d'un escenari global per a aquest 2016 que la directora del Fons Monetari Internacional (FMI)¹, Christine Lagarde, titlla de "decebedor", el gran mantra torna a ser el creixement. Però el creixement a qualsevol preu, sense polítiques redistributives no és suficient per combatre la pobresa i donar a totes les persones les oportunitats que mereixen.

Oxfam porta ja uns anys alertant d'aquest greu problema i ho fem en particular aprofitant la celebració del Fòrum Econòmic Mundial (WEF, les sigles en anglès) que va tenir lloc del 20 al 23 de gener a Davos.

El Fòrum de Davos marca el pols de l'any polític, social i econòmic. Oxfam torna a insistir que la desigualtat ha de ser sense cap dubte l'eix dominant d'aquesta edició del WEF. Ha de produir-se un canvi de paradigma polític i econòmic, cap a societats més redistributives i amb un clar esforç cap a la justícia social. La desigualtat no és inevitable. Més aviat al contrari, les solucions són al nostre abast.

Les veus d'altres se sumen a la d'Oxfam: El Roto, Belén Carreño, Joaquín Estefanía, Emilio Ontiveros i Alicia Bárcena, al costat de Winnie Bianyima

Aquest informe complementa l'anàlisi d'Oxfam "Una economia al servei de l'1%" aportant una mirada sobre el creixement de la desigualtat i el cost dels abusos fiscals a Espanya. Hem sol·licitat a tres reconeguts líders d'opinió que ens aportin la seva mirada, des del seu paper d'observadors de la realitat del nostre país. Belén (cap d'economia de *eldiario.es*) aprofundeix en la desigualtat de gènere; Joaquín Carreño (economista i columnista habitual de *El País*) analitza l'evolució de la desigualtat, però també de la pobresa a les últimes dècades; i Emilio Ontiveros (catedràtic d'Economia de l'Empresa de la UAM) destaca com la bretxa entre rics i pobres s'ha anat ampliant. Finalment, Alicia Bárcena (secretària executiva de Cepal) i Winnie Bianyima (directora executiva d'Oxfam Internacional) ens recorden que calen pactes fiscals per assolir una major equitat a una escala global.

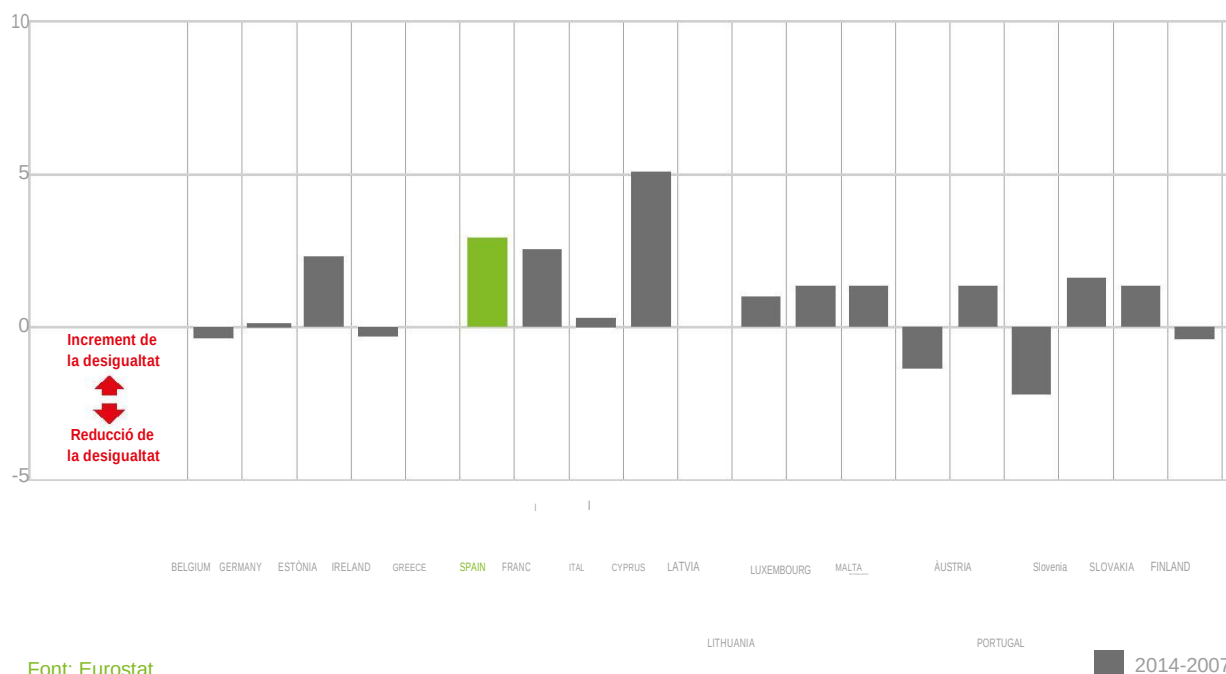
Amèrica Llatina i el Carib, la regió més desigual del planeta, compta encara amb 165 milions de persones que viuen en la pobresa i 200 milions de persones més que podrien tornar a ser pobres si les condicions de creixement canvien i s'opta per polítiques d'austeritat. Però la bretxa entre els més rics i els que menys tenen és escandalosa. Al 2014, el 10% més ric de la regió acumulava el 71% del patrimoni i la riquesa, mentre que el 70% més pobre amb prou feines va aconseguir acumular el 10% del total.

Espanya: més desigual i més empobrida des del principi de la crisi

A Espanya, la pobresa i l'exclusió social han augmentat de manera alarmant des del començament de la crisi. Al 2014, el 29,2% de la població espanyola (13,4 milions de persones) es trobava en situació de risc de pobresa o exclusió social, 2,3 milions de persones més que al 2008, superant en més de 6 punts percentuals la mitjana de la UE15 (23,1% al 2013)².

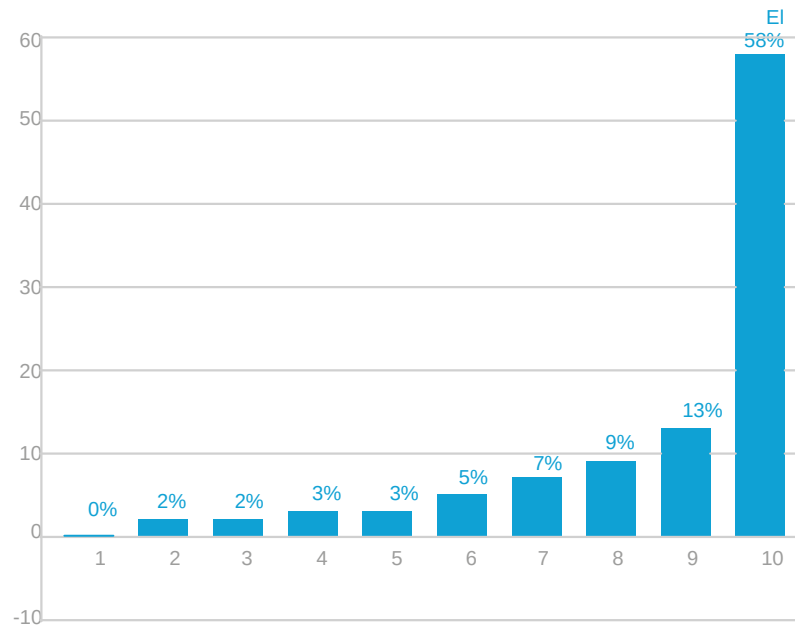
Però Espanya és també el país de l'OCDE en què més ha crescut la desigualtat des de l'inici de la crisi, només per darrere de Xipre, i gairebé 10 vegades més que la mitjana europea. Fins i tot 14 vegades més que a Grècia.

GRÀFIC 1. EVOLUCIÓ A L'ÍNDEX GINI (NIVELL DE DESIGUALTAT) A EUROPA ENTRE 2007 I 2014

Des de l'any 2007, la bretxa en el nivell d'ingressos s'ha disparat a les llars espanyoles, trencant amb els avenços que s'havien aconseguit des de mitjans dels anys 80. La crisi ens deixa més empobrits i més desiguals.

GRÀFIC 2. CONCENTRACIÓ DE RIQUESA PER DECILS A ESPANYA. 2015

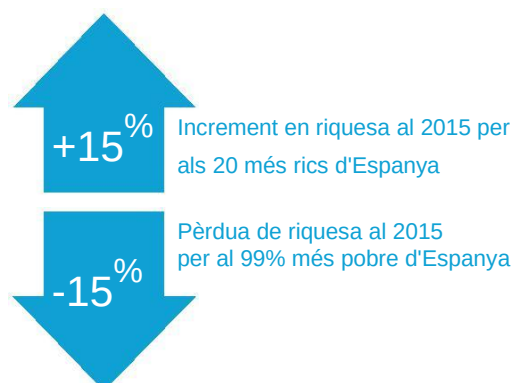
Font: Dades extreïdes del "Global Wealth Databook 2015" de Credit Suisse

Al 2015, l'1% de la població concentra ja gairebé tanta riquesa com el 80% més pobre. I la fortuna del 5% supera ja la riquesa en mans del 90% més pobre, és a dir, hi ha 2,3 milions de persones al nostre país que posseeixen un patrimoni superior al de 42 milions d'personas³.

Al llarg d'aquests últims 15 anys, aquest gairebé 30% de població que viu en situació de risc i exclusió ha vist com els seus actius nets tot just creixien un 3%, mentre que el del 10% més ric es disparava un 56%.

De fet, la fortuna de només 20 persones a Espanya arriba a un total de 115.100 milions d'euros i és ja equivalent a la que concentra el 30% més pobre del país. El seu patrimoni es va incrementar en un 15% l'últim any, mentre la riquesa del 99% restant va caure un 15% en el mateix període.

GRÀFIC 3. EVOLUCIÓ DE LA CONCENTRACIÓ DE RIQUESA PER ALS 20 MÉS RICS D'ESPANYA DAVANT DEL 99% DE LA POBLACIÓ

Font: Les dades sobre la riquesa del 99% de la població estan extreïdes del "Global Wealth Databook 2015" de Credit Suisse. Les dades sobre la riquesa neta de les 20 persones més riques d'Espanya procedeixen de la llista anual de mil·lionaris elaborada per Forbes.

La desigualtat econòmica trenca amb la mobilitat social

El banc d'inversions Morgan Stanley publicava recentment una profunda anàlisi sobre la desigualtat combinant la posició dels països en funció de diversos indicadors: coeficient de Gini, dispersió salarial, inclusió laboral, nivell sanitari i accés digital. L'anàlisi, que cobreix 20 països, col·loca Espanya entre els 5 pitjors, per darrere tan sols de Portugal, Itàlia i Grècia.

El mateix banc reconeix que a major desigualtat menor mobilitat social, predeterminant la possibilitat de millora social de cada individu al llarg de la seva vida.

LA DESIGUALTAT ECONÒMICA TRENCA AMB LA MOBILITAT SOCIAL

	MS Indicador Desigualtat (MSII)	Coeficient De Gini	Dispersió Salarial	Inclusió Laboral	Nivell Sanitari	Accés Digital
Portugal	1	4	4	10	4	3
Itàlia	2	7	10	1	18	1
Grècia	3	3	6	14	14	2
Espanya	4	6	9	4	16	5
Estats Units	5	1	1	19	6	14
Alemanya	6	13	5	8	5	11
Austràlia	7	8	11	3	13	9
Àustria	8	16	8	13	2	7
Irlanda	9	11	14	2	17	6
Canadà	10	9	7	7	15	13
Polònia	11	12	18	5	12	4
Regne Unit	12	2	3	20	11	16
Japó	13	5	2	11	20	15
França	14	10	12	6	19	8
Suïssa	15	14	16	9	8	12
Bèlgica	16	18	19	16	1	10
Holanda	17	15	13	12	9	19
Finlàndia	18	19	15	17	3	17
Suècia	19	17	17	15	7	18
Noruega	20	20	20	18	10	20

Font: Morgan Stanley, Mind the Inequality Gap. Novembre 2015⁴

El preu de la desigualtat fiscal

Mentre les llars més pobres han anat perdent poder adquisitiu a través dels salaris i un model fiscal cada vegada més regressiu, la concentració de riquesa i patrimoni en molt poques mans no ha trobat frens per continuar creixent. Res en l'estructura del sistema fiscal espanyol desincentiva aquesta acumulació de riquesa. I, en lloc d'adoptar una estructura fiscal que capti més dels que més tenen, s'ha arribat a la pràctica a una desfiscalització gairebé total de la riquesa i el capital, davant una càrrega molt més gran sobre el treball i el consum.

L'evolució en el disseny tributari a Espanya al llarg d'aquests últims anys reflecteix justament com el pes de la crisi ha anat recaient cada vegada menys en les grans empreses i les grans fortunes.

Aquest últim any 2015, per exemple, ha estat un any excepcional per a les SICAV, que han assolit ja un mercat de 38.000 milions d'euros⁵. Un nou rècord

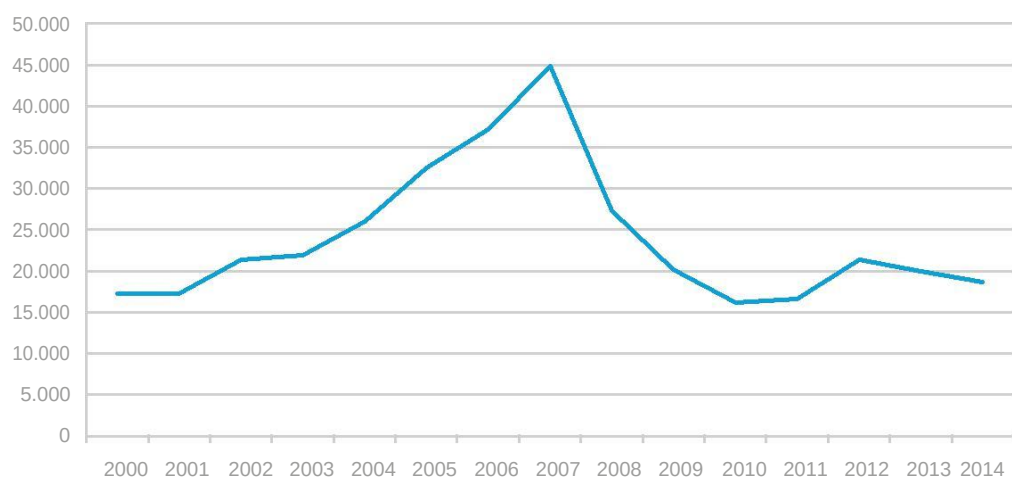
històric, amb 126 noves SICAV, que en la majoria dels casos opera com un instrument legal per eludir el pagament d'impostos per part de les grans fortunes que les utilitzen. Segons experts, la raó d'aquest bon vent de les SICAV és el resultat d'una millora en la liquiditat patrimonial de les grans fortunes i dels capitals que van aflorar amb l'amnistia fiscal⁶. Tanmateix, la reforma fiscal que va entrar en vigor l'1 de gener de 2015 no va incorporar cap canvi regulador per a aquesta figura d'inversió que no és sinó una eina per garantir privilegis a uns pocs ja molt privilegiats.

El resultat és que Espanya continua tenint una de les pressions fiscals efectives més baixes de tota Europa, 8,2 punts per sota de la mitjana de l'Eurozona⁷, amb un disseny injust en el qual el 85% de l'esforç recau sobre les famílies davant d'una contribució gairebé nul·la de la fiscalitat sobre el patrimoni, la riquesa o el capital. La recaptació pels rendiments del capital al 2014 va caure un 12,6% tot i que els guanys patrimonials van créixer un 40%. 9 de cada 10 euros recaptats provenen de la butxaca dels treballadors, mentre que menys d'1 euro ho fa dels rendiments del capital.

La bretxa fiscal s'explica en gran mesura perquè vam recaptar molt menys del que hauríem, vam recaptar poc de qui té més, vam recaptar sense redistribuir a penes i tenim un dels nivells d'evasió i elusió fiscal més elevats del nostre entorn europeu.

La contribució en l'impost de societats (IS) és especialment baixa i preocupant. Al 2014, es recaptava un 58% menys per aquest impost que al 2007. Quan tots els altres tipus d'impostos han recuperat la seva capacitat recaptadora després de l'esclat de la crisi, la caiguda en l'IS continua condicionant greument les possibilitats de la nostra estructura fiscal per abordar la reducció de la desigualtat i la pobresa. Els ajustos davant de la crisi s'estan saldant, per tant, amb un major esforç de les famílies davant d'una menor contribució de les empreses i, en particular, de les grans empreses.

GRÀFIC 4. EVOLUCIÓ DE LA RECAPTACIÓ EN L'IMPOST DE SOCIETATS (MILIONS D'EUROS)

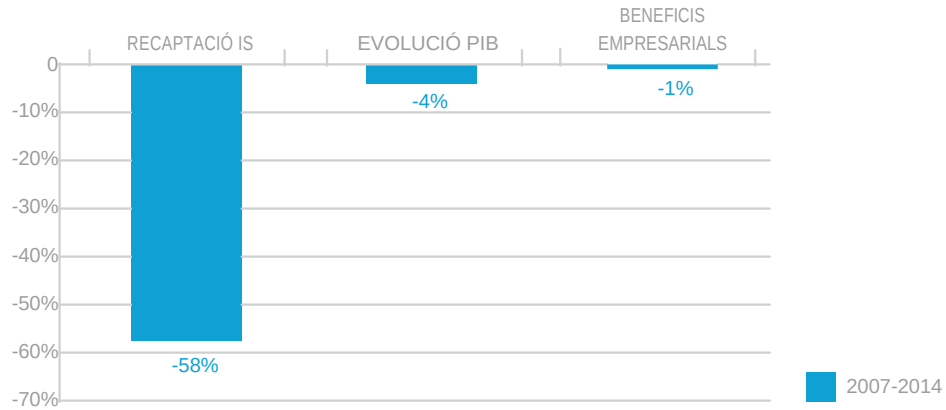
Font: AEAT, Informe consolidat de recaptació tributària 2014

Tanmateix, aquest baix rendiment en l'IS (entre els 10 pitjors de la UE28) no reflecteix l'evolució positiva en els beneficis empresarials. En aquest mateix període de temps, els beneficis empresarials són tan sols un 1% inferiors als de 2014, però la recaptació s'ha desplomat un 58%.

Els beneficis empresarials mostren indicis d'estar recuperant-se, ara que les dades indiquen un repunt del creixement econòmic a Espanya. Tanmateix, al 2014 es van recaptar 18.173.000 d'euros per l'IS, un 6,18% menys que al 2013,

mentre la recaptació per IVA va augmentar un 8,2%. S'està produint un desajust cada vegada més gran entre els resultats empresarials i els nivells de contribució fiscal.

GRÀFIC 5. EVOLUCIÓ DE LA RECAPTACIÓ A L'IMPOST DE SOCIETATS, BENEFICIS EMPRESARIALS I CREIXEMENT DEL PIB 2012-2014

Font: AEAT, (Informe consolidat de recaptació tributària), INE (Comptabilitat Nacional d'Espanya, PIB a preus de mercat 1995-2014)

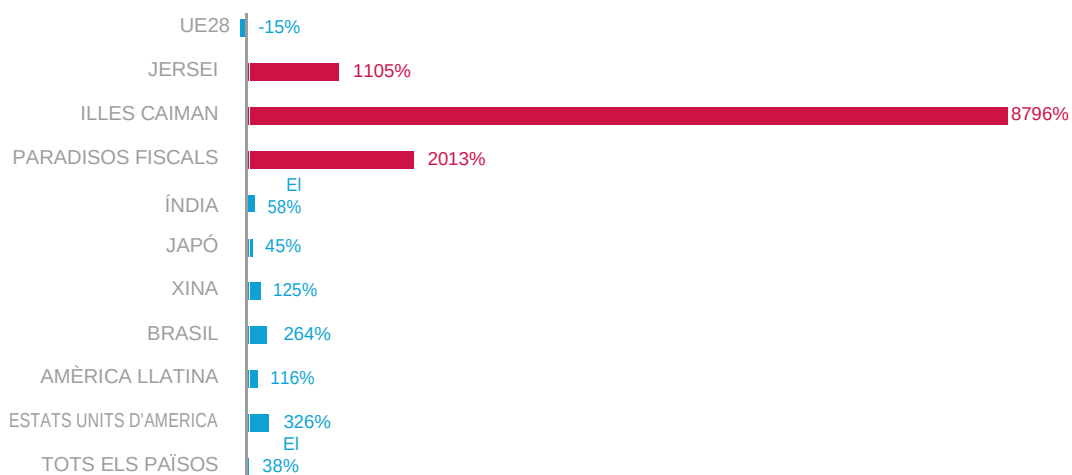
La fugida cap a paradisos fiscals continua a l'alça en el pitjor moment de la crisi

Fa uns mesos Oxfam Intermón publicava una revisió de les memòries de sostenibilitat de les empreses de l'IBEX35.⁸ Tot i que s'estan produint avenços en algunes d'aquestes empreses, el seu comportament fiscal reflecteix encara un compromís insuficient amb la responsabilitat fiscal, ja que les estratègies d'utilització dels paradisos fiscals contineun ampliant-se. Vam detectar un 44% d'increment en el nombre de filials a paradisos fiscals en tan sols un any.

Una anàlisi més en profunditat reflecteix que 17 de les 35 empreses de l'IBEX35 no paga res per l'impost de societats a Espanya. Només tres companyies van tancar l'exercici 2014 amb pèrdues, però són una gran majoria les que aconsegueixen reduir la seva factura fiscal gràcies als mecanismes de planificació fiscal que utilitzen, i a una gran bateria d'incentius fiscals que els beneficien.

Mentre la inversió des d'Espanya cap a la UE va caure un 15% l'any passat, la inversió cap a paradisos fiscals va créixer un 2.000%. Les Illes Caiman arrosseguen la gran majoria d'aquest enlairament tan exponencial.

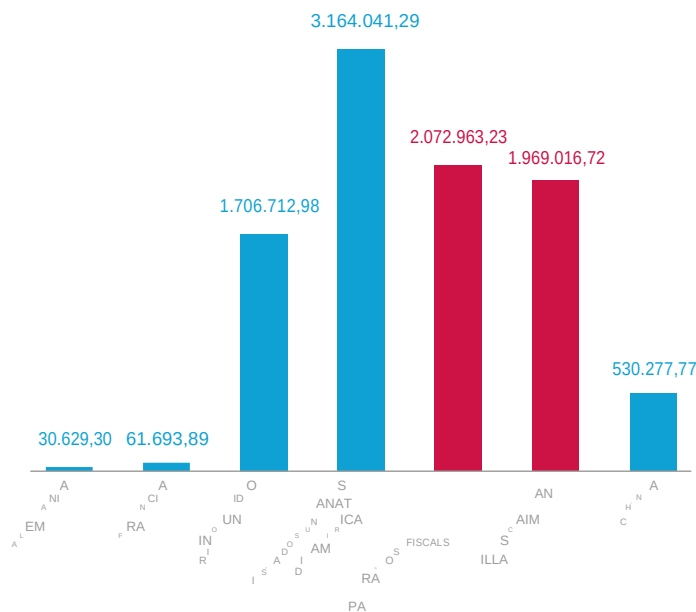
GRÀFIC juny. INCREMENT DE LA INVERSIÓ ESPANYOLA PER DESTINACIÓ. 2013-2014

Font: Ministeri d'Economia i Competitivitat, MINECO⁹

Al 2014, el total de la inversió en paradisos fiscals des d'Espanya va arribar als 2.073.000 d'euros. Amb un volum total de 1.969 milions d'euros, la inversió cap a les Illes Caiman és 64 vegades superior a la inversió a Alemanya. És curiós que la inversió espanyola a l'illa de Jersey (una petit paradís fiscal britànic situat al Canal de la Mànega, amb tot just 90.000 habitants i una superfície quatre vegades inferior a la de la Comunitat de Madrid), hagi crescut a un ritme molt més ràpid que la inversió a la Xina, "la gran fàbrica del món".

GRÀFIC 7. VALORS NETS D'INVERSIÓ BRUTA DES D'ESPANYA PER DESTINACIÓ, EN EUROS 2014

Font: Ministeri d'Economia i Competitivitat, MINECO¹⁰

Des del principi de la crisi, la inversió des d'Espanya cap a paradisos fiscals (entre 2012 i 2007) no ha contribuït a generar més que un estoc d'ocupació neta de 296 llocs de treball enfront dels més 58.000 llocs de treball que ha contribuït a crear a Amèrica Llatina.

El trasllat d'inversió cap a paradisos fiscals és clarament una figura no productiva, que no aporta beneficis reals ni al país d'origen ni al de destinació de la inversió, ni contribueix a la creació de llocs de treball. Només és una via d'escapament per a l'evasió i elusió fiscal que resta recursos públics a tots els països sense els quals és difícil garantir les seves polítiques socials imprescindibles per combatre la pobresa i la desigualtat.

En aquest sentit, només la inversió que es fuga des d'Espanya cap a les Illes Caiman redueix els ingressos de les arques públiques entre 144 i 550 milions d'euros a l'any¹¹. Amb el que aquesta pèrdua de recursos comporta, es podria cobrir tota l'assistència sanitària a la població immigrant a Espanya o fins i tot garantir l'atenció a 42.000 dependents més, sabent que en aquests moments hi ha 400.000 persones en llista d'espera¹².

D'altra banda, la inversió que arriba a Espanya també prefereix utilitzar la via dels paradisos fiscals. Al 2014, Luxemburg acaparava un 14% de tota la inversió que arriba a Espanya, amb un increment del 82% respecte a l'any anterior. Luxemburg té així l'honor de convertir-se en el segon país inversor a Espanya, tan sols després dels Estats Units.

Al 2013, el 45% de la inversió que arriba a Espanya ho feia a través d'Holanda i Luxemburg i Al 2014 ja havia crescut fins a arribar al 52%. Holanda i Luxemburg són dos països investigats per la Comissió Europea per vulnerar els principis de plena competència al concedir acords fiscals selectius, discrecionals i il·legals a determinades empreses, aplicant-los sancions econòmiques.

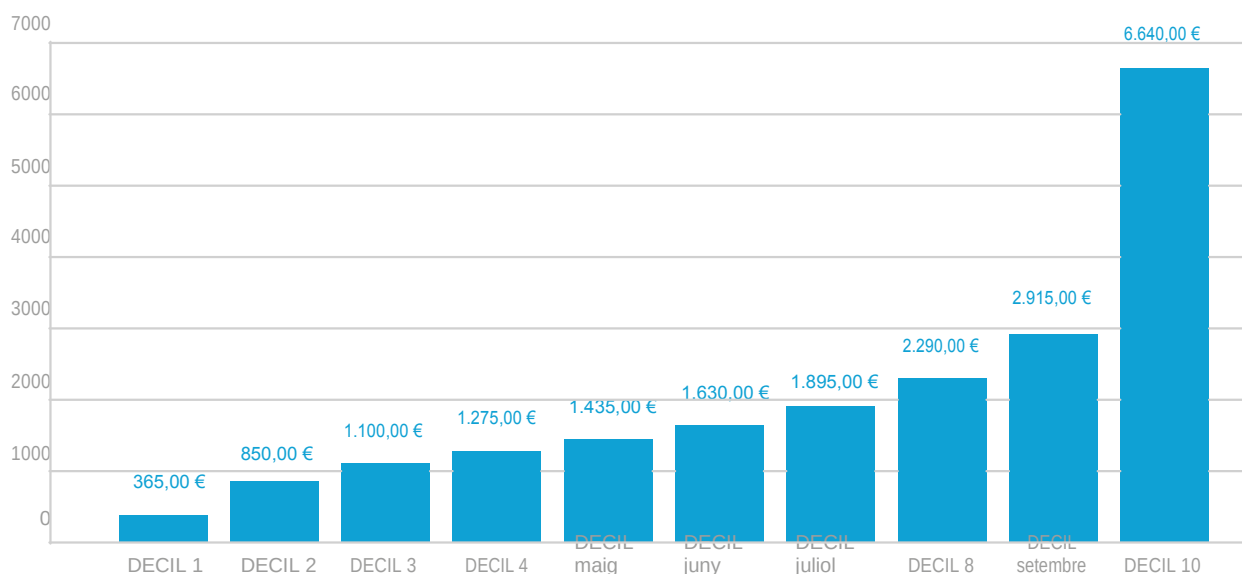
En realitat, la inversió estrangera que arriba a Espanya a través de paradisos fiscals ho fa per aprofitar els avantatges fiscals als països d'origen, als països intermedis i a Espanya. El

resultat és un complex entramat que resta capacitat d'inversió pública a tots els països. La ciutadania en surt perjudicada, mentre uns pocs poden continuar alimentant uns beneficis generats potser de manera legal (encara) però, abans de tot, injusta i deslleial.

La bretxa salarial, una economia al servei de l'1%

Segons assenyala l'OCDE, les llars amb menys ingressos són les que han patit una caiguda més important dels ingressos durant la crisi. El salari mitjà mensual brut de les persones que es troben en l'últim decil (el 10% amb rendes més altes) és 18 vegades superior al del 10% més pobre.¹³ Per al 30% més pobre de la societat això implica un salari 8,6 vegades inferior al del 10% amb ingressos més alts.

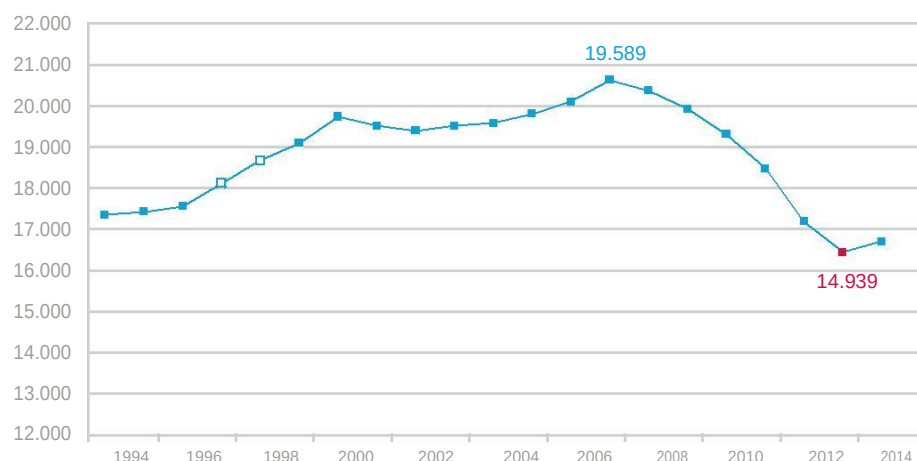
GRÀFIC 8. SALARI MIG MENSUAL BRUT A ESPANYA, 2014

Font: INE. Novembre 2015. Dades de l'Enquesta de Població Activa.

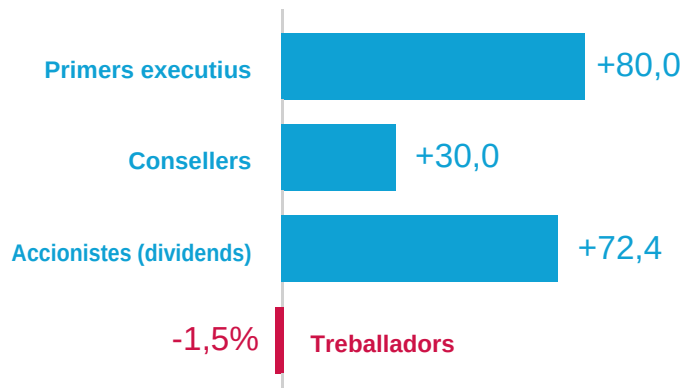
De fet, Espanya és el segon país de la Unió Europea on més ha crescut la distància entre el 20% amb més rendes i el 20% més pobre, des del principi de la crisi, només per darrere d'Estònia¹⁴. Des del principi de la crisi, s'ha produït una caiguda en el salari mitjà a Espanya del 22,2% entre 2007 i 2014¹⁵.

INGRESSOS SALARIALS I DE PRESTACIONS D'ATUR (EUROS CONSTANTS PER PERSONA ACTIVA)

Però aquest enfonsament no el pateixen tots per igual. L'alça dels beneficis empresarials no s'ha acompanyat d'una major recaptació en l'impost de societats, però sí que ha disparat la retribució dels alts executius. Els presidents de les empreses de l'IBEX35 cobren ja 158 vegades més que el salari d'un treballador mitjà. Mentre les remuneracions dels alts executius d'aquestes empreses han crescut un 80%, el salari dels treballadors va caure un 1,5%. La pèrdua de poder adquisitiu dels salaris és clarament una de les raons que expliquen l'increment de la desigualtat a Espanya.

GRÀFIC 9. DESIGUALTAT EN ELS INGRESSOS A LES EMPRESSES DE L'IBEX 35, 2014

Font: CCOO, octubre 2015. "Indicadors de bon govern a les empreses de l'Ibex 35 durant 2014"¹⁶

El que demana la ciutadania

Les nostres enquestes mostren el rebuig frontal dels ciutadans davant la situació injusta que generen els paradisos fiscals. Vuit de cada deu europeus enquestats consideren que les lleis han de canviar-se i reforçar-se per posar fre a l'abús dels paradisos fiscals.¹⁷ A Espanya, una àmplia majoria de ciutadans (82%) coincideix en aquesta necessitat de reforçar els marcs reguladors, i un 70% consideren que l'enginyeria fiscal de grans transnacionals priva d'accés a educació i sanitat als països en desenvolupament. Amèrica Llatina perd gairebé la meitat dels seus ingressos potencials per l'evasió fiscal sobre els beneficis empresarials. I països com Equador veuen com cada any s'escapoleixen 4.000 milions de dòlars a paradisos fiscals, perdent gairebé l'equivalent al 10% dels seus recursos públics, a causa d'una legislació internacional feble i insuficient.

La qüestió és en quina mesura els que tenen capacitat per fer canviar les coses - governs, parlaments i organismes internacionals, però també empreses a través de les seves polítiques fiscals- escolten la veu d'aquesta ciutadania que no vol romandre impassible davant aquest escenari de major desigualtat i pobresa.

RECOMANACIONS

Espanya inicia una nova legislatura amb el repte d'impulsar compromisos polítics que prioritzin la lluita contra la pobresa i l'exclusió social dins i fora de les nostres fronteres. El nou Govern i les Corts Generals acabades de constituir s'enfronten a una societat més desigual i empobrida. Des de l'inici de la crisi, gairebé mig milió de persones han caigut a l'any en situació de risc i exclusió, mentre l'1% concentra ja gairebé tanta riquesa com el 80% més pobre del país. I vivim la major crisi de refugiats des de la 2a Guerra Mundial amb més de 60 milions de persones fora de casa buscant refugi. La lluita contra la desigualtat ha de tenir lloc a nivell espanyol, europeu i global, i també a l'interior dels països en desenvolupament. Totes les persones han de poder accedir als mateixos drets.

La inacció és un luxe que no ens podem permetre, ni a Espanya ni a nivell global. És possible pensar en una societat que aspiro a una major equitat, en la qual els fruits del progrés social arribin a totes les persones. Però no s'aconseguirà sense polítiques redistributives que posin límit a la concentració de riquesa i poder en mans de molt pocs, que posin fre a la fuga indecent de recursos i beneficis cap a paradisos fiscals, i que frenin l'enorme bombolla de desigualtat salarial.

Per això Oxfam fa una crida al Parlament i al futur Govern d'Espanya perquè faci història. La desigualtat no és inevitable, però els que tinguin la capacitat de canviar les coses han de marcar-se objectius clars.

Des d'Oxfam esperem que una de les mesures que el nou Govern i el nou Parlament posin en marxa en els cent primers dies de legislatura per reduir la desigualtat sigui una llei contra l'evasió fiscal, amb la qual es puguin prioritzar les mesures més efectives, incorporar major control i dotar dels recursos necessaris per posar fi a l'evasió i elusió fiscal de grans empreses i fortunes. Cal combatre l'opacitat dels sistemes fiscals i la impunitat dels gran evasors tant en l'àmbit domèstic com en l'internacional. La lluita contra els paradisos fiscals i la planificació fiscal agressiva de grans empreses no pot aconseguir-se només de manera unilateral. Els nous poders han de contribuir que a nivell global s'assoleixin els consensos necessaris per impulsar un sistema fiscal internacional més just. A Espanya el primer pas és aprovar de manera urgent una llei contra l'evasió fiscal.

I. Per una llei contra l'evasió fiscal, amb l'objectiu de:

- Aconseguir que les grans empreses paguin la part justa del que els correspon per les seves operacions tant a Espanya com a l'exterior.
- Adoptar una definició sobre paradisos fiscals vinculant i establir sancions per als països i empreses que els utilitzen.
- Impulsar que els beneficis empresarials tributin sobre el principi d'una base única consolidada a nivell mundial, donant suport a la iniciativa europea en aquest sentit com a punt de partida.
- "Territoris lliures de paradisos fiscals": avançar cap a l'exemplaritat de l'Administració espanyola, adoptant un mecanisme que impedeixi contractacions públiques (en qualsevol dels nivells de govern) a empreses que operen a través de paradisos fiscals.
- Impulsar un gran acord global contra els paradisos fiscals i els règims fiscals perjudicials que faciliten l'evasió i elusió fiscal, posant fi a la carrera a la baixa en la fiscalitat empresarial.
- Establir registres públics dels beneficiaris reals i últims de totes les empreses, fundacions, comptes bancaris i fons fiduciaris.
- Promoure la transparència fiscal a través d'un sistema multilateral d'intercanvi automàtic d'informació fiscal, que inclogui els països en desenvolupament i assegurui que les companyies multinacionals ofereixin dades precises.
- Establir les bases per crear un organisme fiscal mundial en què participin tots els països en igualtat de condicions per a vetllar per la transparència i la justícia fiscal.

Cada dia compta en la vida de moltes persones.

II. A més, proposem altres mesures per al seu impuls en el nou Parlament i per part del futur Govern:

- Per vigilar el compliment de reducció de desigualtat, serà necessari establir un òrgan institucional responsable del mesurament de la desigualtat i de la seva evolució al nostre país. Proponem la creació d'una comissió legislativa sobre desigualtat al Congrés, i la inclusió d'un indicador de desigualtat en la bateria d'indicadors estadístics bàsics del país.
- Gravar més els que més tenen i trencar els privilegis: Les empreses i individus han de tributar en funció de la seva capacitat i de la seva activitat econòmica real.
 - a. Traslladar càrrega tributària del treball i el consum al patrimoni i el capital, incrementant la pressió fiscal corresponent.
 - b. Recuperar l'impost sobre el patrimoni, amb progressivitat i un enfocament harmonitzat territorialment, així com l'impost sobre successions i donacions per a grans fortunes, com a mecanismes per reduir la perpetuació de la desigualtat intergeneracional.
 - c. Reformar l'impost de societats per apropar el tipus efectiu al tipus nominal, acabant amb beneficis fiscals dels grans grups empresarials.
 - d. Suprimir les ETVE ¹⁸ i modificar la regulació de les SICAV per evitar-ne l'ús fraudulent.
 - e.

- Blindar les polítiques socials i assegurar pressupost suficient per garantir els drets bàsics i la igualtat d'oportunitats de totes les persones, en concret, educació, salut i protecció social.
 - a. Garantir uns ingressos mínims a totes les llars. Aquesta renda mínima seria tant per a les persones que no tenen ingressos com per als qui tenen altres fonts d'ingressos que no els permeten arribar a final de mes (treballadors/es pobres, persones que cobren pensions no contributives, etc.).
- Garantir l'ocupació i els salaris dignes: fomentar la creació d'ocupació i una remuneració suficient per satisfer les necessitats bàsiques.
 - a. Incrementar el salari mínim a 1.000 euros.
 - b. Establir una normativa tant per a les administracions públiques com per al sector privat que redueixi les diferències salarials a un 1-10 entre salaris alts i mitjans.
 - c. Reduir la bretxa salarial entre homes i dones.
 - d. Reforçar els sistemes de transparència, rendició de comptes i participació ciutadana en les institucions. Especialment regular els lobbies i grups d'interès per conèixer de manera efectiva els interessos que influeixen en la presa de decisions del govern i al Parlament.
 - e. Promoure la recuperació de la cooperació internacional per al desenvolupament per portar-nos a la mitjana europea del 0,4%, prioritzant l'ajuda als refugiats en els seus llocs d'origen.

El Roto, El País 2016.

LES VEUS D'ALTRES SE SUMEN A LA D'OXFAM

Un nuevo Pacto Fiscal para crecer con equidad

Alicia Bárcena, Secretaria Ejecutiva de la Comisión Económica para América Latina y el Caribe (CEPAL) y Winnie Byanyima, Directora Ejecutiva de Oxfam internacional

Esta semana, diversos líderes mundiales se reunirán en el Foro Económico Mundial para dialogar sobre la forma de mejorar el estado actual del mundo y de afrontar los retos más urgentes. Hay mucho sobre lo que conversar, en particular acerca de la crisis mundial de desigualdad, que se ha hecho especialmente visible en los últimos años, tras la crisis económica y financiera de 2008 y 2009. La desigualdad está creciendo a un ritmo alarmante y plantea un grave riesgo para el crecimiento económico, la lucha contra la pobreza y la estabilidad social.

El impacto destructivo de la extrema desigualdad sobre el crecimiento sostenible y la cohesión social es evidente en América Latina y el Caribe. Aunque la región ha logrado un éxito considerable en la reducción de la extrema pobreza durante la última década, sigue mostrando niveles altos de desigualdad del ingreso y de la distribución de la riqueza, que han obstaculizado el crecimiento sostenible y la inclusión social. En América Latina y el Caribe, la desigualdad está impidiendo retornar a una trayectoria de crecimiento inclusivo, ante un entorno exterior desalentador, con una proyección de crecimiento para 2016 que la CEPAL estima en un 0,2%.

Aunque la desigualdad del ingreso se ha reducido durante los últimos años, América Latina sigue siendo la región más desigual del mundo. En 2014, el 10% más rico de la población de América Latina había amasado el 71% de la riqueza de la región. Según los cálculos de Oxfam, si esta tendencia continuara, dentro de solo seis años el 1% más rico de la región tendría más riqueza que el 99% restante.

Entre 2002 y 2015, las fortunas de los multimillonarios de América Latina crecieron en promedio un 21% anual, es decir, un aumento seis veces superior al del PIB de la región según las estimaciones de Oxfam. Gran parte de esta riqueza se mantiene en el extranjero, en paraísos fiscales, lo que significa que una gran parte de los beneficios del crecimiento de América Latina está siendo acaparada por un pequeño número de personas muy ricas, a costa de los pobres y de la clase media. Este grado extremo de desigualdad y de concentración del ingreso también se ve confirmado por los análisis de los datos fiscales disponibles relativos a la renta personal en diversos países de la región.

Salvaguardar los avances ya logrados por América Latina y garantizar un crecimiento inclusivo y sostenible deben ser prioridades para todos los países de la región. En consecuencia, la Comisión Económica para América Latina y el Caribe y Oxfam están decididas a trabajar de manera conjunta para promover y construir un nuevo consenso contra la desigualdad. No existe una panacea para este problema, pero sí es posible tomar medidas que, combinadas, podrían marcar una gran diferencia. La reforma tributaria es un buen lugar para empezar.

Unos sistemas tributarios inadecuados, así como la evasión y la elusión de impuestos, cuestan a América Latina miles de millones de dólares en ingresos tributarios impagados, unas cantidades que podrían y deberían invertirse en luchar contra la pobreza y la desigualdad. El incremento de los ingresos tributarios es clave para la inversión pública en la reducción de algunas de las brechas históricas de la región, como el acceso marcadamente segregado a bienes públicos de calidad en el ámbito de la educación, la salud, el transporte y la infraestructura.

En muchos países, el sistema tributario se apoya de forma particular en los impuestos sobre el consumo, que resultan especialmente gravosos para los grupos de ingresos bajos y medianos. Además, los sistemas tributarios de la región suelen estar más orientados a los ingresos laborales que a las ganancias de capital y a

menudo carecen de impuestos sobre bienes inmuebles y sucesiones, de manera que se incrementa la concentración de la riqueza, que es aún mayor que la concentración del ingreso. La recaudación del impuesto sobre la renta personal es relativamente baja, especialmente entre los grupos con ingresos más altos. La CEPAL calcula que la tasa impositiva media efectiva para el 10% más rico solo equivale al 5% de su ingreso disponible. Como resultado, los sistemas tributarios de América Latina son seis veces menos efectivos que los europeos en lo referente a la redistribución de la riqueza y la reducción de la desigualdad.

Además, los gobiernos otorgan un trato de favor a las compañías multinacionales en materia de impuestos, por medio de reducciones excesivamente generosas de las tasas de los impuestos de sociedades en muchos países de la región. Según algunos cálculos, la carga impositiva para las empresas nacionales equivale al doble de la carga efectiva soportada por las compañías multinacionales.

A esto hay que añadir las terribles tasas de elusión y evasión de impuestos en la región. De acuerdo con las estimaciones, las pérdidas de recaudación del impuesto sobre la renta de las empresas van del 27% del ingreso potencial de la tributación de las empresas en el Brasil al 65% en Costa Rica y el Ecuador. La CEPAL estima que la evasión y la elusión de los impuestos sobre la renta personal y de las empresas costaron a América Latina en 2014 más de 190.000 millones de dólares, es decir, un 4% del PIB regional.

Un sistema tributario internacional arcaico y disfuncional también proporciona a las empresas y a los ricos amplias oportunidades para que eviten pagar los impuestos que les corresponden en justicia.

La pérdida crucial de ingresos procedentes de los productos básicos y el estancamiento experimentado por muchas economías hacen que el pueblo de América Latina no pueda permitirse que una parte tan amplia de los ingresos y la riqueza de la región estén libres de impuestos. Es absolutamente esencial que todos paguen los impuestos que les corresponden según sus medios económicos, de modo que se pueda financiar un crecimiento sostenible e inclusivo, no solamente en América Latina, sino en todo el mundo.

Con objeto de lograr los Objetivos de Desarrollo Sostenible, todos los gobiernos tendrán que tomar medidas concertadas y coordinadas para la creación de un sistema tributario adaptado al siglo XXI. Los gobiernos deben implementar sistemas tributarios más progresistas en sus respectivos territorios y fortalecer la cooperación mundial y regional para evitar una competencia perversa entre naciones en el ámbito tributario. Los países de América Latina y el Caribe también podrían reforzar los impuestos sobre los bienes inmuebles o volver a introducir el impuesto sobre sucesiones. Asimismo, deben trabajar conjuntamente bajo los auspicios de las Naciones Unidas para reformar el sistema tributario internacional, de modo que las empresas multinacionales y los ricos no puedan aprovechar las lagunas de la legislación tributaria ni esconder sus riquezas en paraísos fiscales con objeto de evitar pagar sus impuestos.

¿Qué puede aportar la experiencia de América Latina a los líderes políticos y los encargados de tomar decisiones del sector privado y la sociedad civil, que se preparan para participar en la próxima reunión en Davos? Esa experiencia muestra que la decisión de afrontar la desigualdad debe formar parte de un nuevo pacto social para mejorar la situación actual del mundo y que cualquier plan para hacer frente a esa desigualdad e impulsar el crecimiento inclusivo debe otorgar un papel destacado a la creación de un sistema tributario más justo.

Desigualdad pero también pobreza

Joaquín Estefanía, Periodista¹⁹

Hace un siglo exactamente el mundo acababa de entrar en un bucle de tres décadas con dos guerras mundiales y sus consecuencias (1914-1945), que acabarían con la primera fase de la globalización, la que había arrancado en el último tercio del siglo XIX (1870-1914). Lo que sucedió luego fue calificado por el historiador Eric Hobsbawm como “un siglo corto”, un siglo que comenzó en el año 1914, con la Gran Guerra, y terminó en 1989, con la caída del Muro de Berlín.

Si viviese Hobsbawm, quizá hiciese una revisión de su tesis a la luz de lo acontecido en lo que llevamos de siglo XXI. Posiblemente podría concluir que el siglo XX, al revés de lo que creyó, fue un siglo largo que todavía no ha acabado, y que se podría dividir netamente en tres partes muy diferenciadas, además del citado periodo de conflictos bélicos. La primera sería la de los “treinta gloriosos” (1945-1975), la época de mayor crecimiento del capitalismo con mayor equidad, los años de la hegemonía keynesiana, del “capitalismo de rostro humano”. La segunda etapa dura desde finales de los años setenta hasta la Gran Recesión de 2007; es la época de la revolución conservadora, la treintena opulenta, tiempo de consumismo desaforado en la que hubo un momento en el que parecía que la codicia producía resultados. Aumentó espectacularmente la desigualdad, pero en lo básico fue porque los ricos se escaparon, incrementaron mucho más la renta, la riqueza y el poder que el resto. Pero ese resto, a trancas y barrancas, siguió mejorando y aumentaron los efectivos de las clases medias de todo el mundo. Se vivía de un simulacro: vosotros os lleváis la mejor tajada pero nos proporcionáis trabajo y un cierto progreso. Aumentó la desigualdad pero se redujo la pobreza en el mundo.

La tercera fase está muy bien reflejada en el informe de Oxfam. Comienza en 2007 y no sabemos cuándo podrá darse por finalizada. En ella ha habido un crecimiento exponencial de la desigualdad y de la pobreza. En este caso, las razones están más basadas en el hecho de que las recién creadas clases medias han visto detenerse la escala social que en que los ricos hayan multiplicado sus beneficios (que los han multiplicado, aunque no tanto como en la etapa anterior). Muchas de aquellas personas que se sintieron parte del progreso y de las clases medias forman parte ahora de ese grupo que el Banco Mundial denomina “los vulnerables” o el “precariado”: familias que mejoraron pero que han perdido de modo acelerado parte de lo avanzado. La combinación es letal: más desigualdad, más pobreza.

El informe de Oxfam se centra en esta ocasión en el papel de los paraísos fiscales. Un papel que quiso ser mediado al inicio de la Gran Recesión en las declaraciones del G 20, cuando esa formación G se convirtió en el organismo oficial para protagonizar la solución de los problemas económicos. No se pasó prácticamente de la retórica de los comunicados. El rol de los paraísos fiscales se une a una política fiscal generalizada, que ha reducido la actividad de los ingresos en la necesaria actividad redistributiva del sector público. En cuatro etapas: la primera, rompiendo el proceso generado tras la Segunda Guerra Mundial e iniciando una senda de falta de progresividad en los impuestos; a continuación, trasladando parte de los gravámenes sobre el capital hacia el trabajo; luego, transformando los impuestos sobre la renta en impuestos sobre el consumo; por último, reduciendo e incluso eliminando los impuestos patrimoniales (patrimonio, sucesiones y donaciones), último reducto de aquella progresividad de los sistemas tributarios.

El resultado es que se ha reducido la capacidad distributiva de los Estados y, por tanto, aumenta la desigualdad. Se ha permitido una fuerte acumulación de los ingresos, la riqueza y el poder en una élite económica que cada vez se escinde más del resto (que sufre fuertes tasas de desempleo, devaluaciones salariales, inseguridad en el trabajo y una reducción de la protección social) y que no quiere solidarizarse con la distribución del gasto público. Así es como se ha hecho tan popular el eslogan de “Somos el 99%”, frente al 1% restante.

Y ello es lo que ha dado lugar a la crisis de legitimidad y de representación del sistema, que estamos observando por todas partes. La política y la economía inextricablemente unidas. Como las cerezas.

La desigualdad como amenaza

Emilio Ontiveros, Catedrático de Economía de la Empresa
de la Universidad Autónoma de Madrid²⁰

De la adversa evolución de la distribución de la renta y de la riqueza ya habíamos tenido evidencia antes de que se desencadenara la crisis de 2008. Algunos estudios que concluían su análisis en ese año, incluido el de la OCDE, destacaban la ampliación de la brecha en las dos décadas precedentes en la generalidad de las economías avanzadas. La severidad de esa crisis y, muy especialmente, el tipo de políticas presupuestarias adoptadas durante la misma no ha hecho sino ampliar la desigualdad. La evidencia es importante en el caso de la eurozona.

El último informe de Credit Suisse (“Global Wealth Report”) confirma esta tendencia y es contundente: el 1% de la población mundial con mayor riqueza (a partir de 759.900 \$) posee el 50% de la riqueza global. Esas estimaciones y los mecanismos que las causan son analizadas en el informe que Oxfam presenta en el foro económico de Davos. A la mayor remuneración del capital financiero frente al trabajo y a la brecha cada vez mayor en la distribución de las rentas del trabajo, se suman otros de carácter tecnológico o financiero. Las posibilidades de deslocalización empresarial actuales, presionan a la baja la remuneración a los trabajadores. Lo más relevante de estas tendencias, es que el grado de concentración de la riqueza se ha acentuado de forma notable desde 2010, casi en la misma proporción que ha descendido la riqueza de los más desfavorecidos. Que esa situación haya sido simultánea a la reducción del número de personas que viven bajo el umbral de la pobreza no debería ser tranquilizador.

El informe de Oxfam muestra estos rasgos inquietantes. El más importante es como el propio funcionamiento de las economías se supedita a la acumulación de ese 1% más rico. Desde las emisiones de CO2 (los más privilegiados emiten mucho más pero soportan mucho menos los costes de las emisiones) hasta la propia orientación de las políticas fiscales, orientadas genéricamente a la reducción de la presión directa y al “adelgazamiento” de los presupuestos públicos por la reducción de las partidas que garantizan la igualdad de oportunidades. Ambos son exponentes de que el sistema económico no está funcionando bien. No está favoreciendo las condiciones para mantener un crecimiento sostenible. Por eso es necesario adoptar medidas cuando menos neutralizadoras de esa inercia.

Un informe del FMI (“Fiscal Policy and Income Inequality”, IMF Policy Paper, enero) deja claro algo que lo era desde hace años, que la policía fiscal es la primera de las herramientas para actuar contra esa amenaza, incluso coexistiendo con procesos de consolidación fiscal como los llevados a cabo de forma inadecuada durante la crisis en la eurozona.

A pesar de esa evidencia, durante las últimas décadas las posibilidades formalmente admitidas para minimizar las contribuciones fiscales de los más ricos han aumentado. Ya sea mediante reformas fiscales que han reducido la imposición directa y aumentado la indirecta o mediante la tolerancia de la extensión de los paraísos fiscales. La estimación que aporta Oxfam, de que una cantidad de riqueza equivalente al PIB de Alemania y Reino Unido esta refugiada en centros off-shore, es impresionante. Todo ello ha tenido lugar, no puede pasarse por alto, al mismo tiempo que se aplicaban políticas presupuestarias basadas en una muy cuestionable austeridad cuyos resultados han sido la desprotección de los menos favorecidos y la erosión de las posibilidades de crecimiento y estabilidad macroeconómica necesarias para la aplicación de políticas de redistribución.

El caso de España

En España, la desigualdad en la retribución del trabajo es superior al promedio de las economías avanzadas. Esta desigualdad en origen, no se compensa con una

adecuada redistribución del crecimiento a través del sistema recaudatorio y las transferencias a los menos favorecidos.

En el informe Oxfam relaciona esta tendencia con el crecimiento de la localización de fondos en paraísos fiscales. Para el caso de España se ofrece un dato interesante: la canalización de fondos desde España hacia paraísos fiscales se incrementó un 2000% en 2014 con respecto a 2013. Mientras la correspondiente a la UE28 cayó un 16% en ese mismo periodo.

La dificultad para que las rentas y la riqueza transferida a paraísos fiscales tributen en los países en los que fueron generadas es un problema para los presupuestos públicos que carecen de los ingresos necesarios para promover la igualdad de oportunidades y inversiones públicas. Es necesario, por tanto, instrumentar políticas decididamente correctoras de los mecanismos que mantienen y/o amplían la desigualdad. Ésta no es rentable, ni siquiera para los que la producen.

Desiguales por género

Belén Carreño, Periodista

En un fragmento de *La Vida es Sueño* (Pedro Calderón de la Barca), un sabio se preguntaba: “¿Habrá otro más pobre y triste que yo?”. El sabio “volvía el rostro” y descubría a otro igual que recogía las hojas que desechaba. Las probabilidades de que ese otro sabio fuera una mujer son muy elevadas. Dentro de las bolsas de pobreza y de desigualdad que persisten en el mundo, las mujeres conforman un colectivo de ‘ultrapobres’ dentro de los pobres; de discriminadas dentro de los apartados, de olvidadas dentro de los que ya no importan.

Tal y como subraya el informe de Oxfam Intermón, “la creciente desigualdad económica también agrava la desigualdad entre hombres y mujeres”. Solo hace falta echar un vistazo al reparto de la riqueza mundial: el 99% está en manos de hombres, según el Banco Mundial²¹. Según Oxfam, de las 62 personas más ricas del mundo solo nueve son mujeres.

La brecha de la desigualdad por la que sangran las economías es un auténtico torrente en términos de género. Aspectos como la diferencia salarial o la participación en el mercado de trabajo apenas se han movido en la última década. Y aún quedan restricciones aún más incomprensibles. En 155 países sigue habiendo al menos una ley que impide la igualdad de oportunidades económicas a las mujeres²². Aún hay cien países que impiden a la mujer acceder a determinados puestos de trabajo por su género.

Con estas restricciones es fácil entender cómo pese a que la mujer supone el 50% de la fuerza laboral apenas produce el 37% del PIB mundial²³. El 75% del trabajo de cuidados no remunerados lo desarrollan mujeres en todo el mundo. Su paso por la economía informal les lleva a no tener apenas protección social en muchos países. Sin cobertura sanitaria y sin derecho a una pensión, las mujeres se vuelven el eslabón más frágil de la cadena.

El informe de Oxfam incide en que “la mayoría de los trabajadores peor remunerados del mundo son mujeres” y que estas desempeñan “los empleos más precarios”. La industria textil de los países en desarrollo se aprovecha de esta debilidad de las mujeres trabajadoras que aceptan peores condiciones laborales para disparar la rentabilidad de su negocio. Aunque este es un caso llevado al extremo, la brecha salarial y la diferencia de condiciones es un problema transversal en todo el mundo, incluidos los países más avanzados.

Precisamente, otra de las organizaciones más preocupadas por esta asimetría en los ingresos es el World Economic Forum (WEF), el organismo que arroja el foro

económico de Davos. El WEF lleva ya diez años midiendo la igualdad de género²⁴ en casi todo el globo terráqueo para concluir que las economías más igualitarias en cuestiones de género son también las más desarrolladas y las que mejores datos registran en los índices de desarrollo humano.

Pese a los avances en materia de sanidad y educación que registra el Gender Gap Index de Davos, no hay lugar para el optimismo en materia socioeconómica. Según el último informe, publicado en noviembre de 2015, la posición de la mujer en la economía se ha frenado en todo el mundo desde 2009. “El lento avance en cerrar la brecha económica entre hombres y mujeres significa que las mujeres están ganando este año la misma cantidad que los hombres en 2006”, concluye el estudio. De proseguir esta evolución, la brecha salarial no se cerrará antes de 118 años.

Y es que la mejora económica no es suficiente para remendar la brecha de género. Esther Duflo, una de las voces más prestigiosas del ámbito económico del momento, galardonada con el premio Princesa de Asturias, publicó en 2012 un artículo²⁵ en el que estudiaba la correlación entre la igualdad de género de un país y su desarrollo económico y humano. Según Duflo, el desarrollo conlleva empoderamiento de la mujer, y el empoderamiento de la mujer a su vez acarrea cambios en la toma de decisiones públicas que, de nuevo, mejoran el desarrollo. Sin embargo, Duflo concluye que el desarrollo por sí mismo no es suficiente para garantizar el avance en áreas como la lucha contra los estereotipos de género. La economista defiende que el desarrollo económico no basta para alcanzar la igualdad efectiva entre hombres y mujeres y que es necesario tomar decisiones políticas en favor de la mujer para conseguir este efecto durante un largo tiempo. “Habrá costes generados por esta redistribución –quitar poder en la parte de los hombres para dárselo a las mujeres–”, advierte Duflo, que anima a los políticos a tomar acciones realistas sopesando estos costes.

El FMI y la OCDE también tienen clara la correlación entre desigualdad económica y género. Ambas instituciones exigen en recientes informes a los políticos²⁶ que hagan intervenciones contundentes para garantizar el acceso a la educación (especialmente secundaria y terciaria) y al mercado de trabajo de las mujeres. La OCDE propone que se fijen objetivos de género claros en las políticas públicas porque la visibilización de los datos de género acelera la consecución de objetivos.

Por su parte, el FMI dedicó en 2015²⁷ un extenso informe a la interacción de la igualdad de género y la desigualdad en los ingresos para constatar que “la mayor igualdad de género y la participación económica de la mujer están asociadas con un mayor crecimiento, resultados más positivos en desarrollo y menor desigualdad de ingresos. Dada esta fuerte correlación, la igualdad de oportunidades es un aspecto económico relevante, además de una razón de derechos humanos”.

Las cifras de esta incorporación plena de la mujer en la economía son impactantes. Según la consultora McKinsey²⁸, si la equiparación de oportunidades fuera total, se podrían sumar 28 billones de dólares a la economía mundial para 2025. Si la equiparación de derechos fuera más discreta, por ejemplo, que cada país de una región consiguiera alcanzar los resultados del país más avanzado en su zona, se aportarían 12 billones de dólares en la próxima década. Esta mejora sería especialmente acusada en regiones como India o Latinoamérica.

Los primeros rayos de la recuperación económica han devuelto a la primera línea del debate europeo y español la necesidad de equiparar los derechos de hombres y mujeres. Un crecimiento económico justo ha de ser también por definición igualitario entre géneros. Los mecanismos para conceder a la mujer iguales oportunidades, como la discriminación positiva, tienen costes, pero los beneficios saldarán con creces la factura. La igualdad como fin y como medio es la única fórmula para conducir el progreso.

NOTES

- ¹ http://economia.elpais.com/economia/2015/12/30/actualidad/1451473302_111233.html
- ² "Espanya enfront dels reptes de l'agenda de desenvolupament sostenible". Un informe d'Oxfam Intermón en col·laboració amb UNICEF Comitè Espanyol. Setembre 2015 <http://www.oxfamintermon.org/es/que-hacemos/proyec-tos/desigualdad/espana-retos-desarrollo-sostenible>
- ³ Dades de població a Espanya: 46.423.064 milions de persones segons l'INE A 7 juliol 2015 http://www.ine.es/inebaseDYN/cp30321/cp_inicio.htm
- ⁴ Morgan Stanley. Informe "Mind the Inequality Gap". Novembre 2015. <http://www.morganstanley.com/ideas/the-economic-cost-of-inequality>
- ⁵ Informe BME (Borses i Mercats Espanyols). Resum anual 2015. www.bolsasymercados.es/esp/publicacion/infmercado/2015/0_Resumen/0_resumen.htm
- ⁶ http://www.abc.es/economia/abci-sicav-marcan-record-aumentar-valor-38000-millones-euros-201601062148_noticia.html
- ⁷ Segons dades d'Eurostat 2014.
- ⁸ Oxfam Intermón. "La il·lusió fiscal. Massa ombres en la fiscalitat de les grans empreses". Març 2015. <http://www.oxfamintermon.org/es/documentos/05/03/15/ilusion-fiscal>
- ⁹ MINECO, Ministeri d'Economia i Competitivitat. Informe Fluxos d'Inversions Exteriors Directes 2014. http://www.comercio.mineco.gob.es/es-ES/inversiones-exteriores/informes/flujo-inversion-directa/PDF/Flujos_2014_Directas.pdf. Últim accés 15 gener 2016.
- ¹⁰ MINECO, Ministeri d'Economia i Competitivitat. Informe Fluxos d'Inversions Exteriors Directes 2014. http://www.comercio.mineco.gob.es/es-ES/inversiones-exteriores/informes/flujo-inversion-directa/PDF/Flujos_2014_Directas.pdf. Per a les dades d'inversió des d'Espanya a paradisos fiscals consulteu la base de dades DATAINVEST del Ministeri d'Economia i Competitivitat MINECO <http://datainvest.comercio.es/>. Últim accés 15 gener 2016.
- ¹¹ Nota metodològica: aquesta fugida d'inversió cap a les Illes Caiman implica una erosió de la base imposable a Espanya. L'AEAT calcula que el tipus efectiu dels grups consolidats i grans empreses a Espanya és del 7,4%. Aplicant aquest tipus, la pèrdua corresponent seria de 144 milions d'euros en l'IS per a Espanya. Si les empreses corresponents tributessin al tipus nominal del 28% que els correspon, llavors les pèrdues podrien arribar als 550 milions d'euros.
- ¹² Observatori Estatal per a la Dependència i l'Associació Estatal de Directors i Gerents en Serveis Socials, balanç a octubre de 2015.
- ¹³ INE. Novembre 2015. Segons dades Enquesta de Població Activa. <http://www.ine.es/metodologia/t22/deci-lepa.htm>
- ¹⁴ Eurostat. Distribution of income by Quantiles (source: SILC) [ilc_di01]. Calculant els valors nets entre 2007 i 2014.
- ¹⁵ Baròmetre social. <http://barometrosocial.es/empleo>
- ¹⁶ CCOO, octubre 2015. "Bon govern a les empreses de l'IBEX 35 durant 2014". <http://www.ccoo.es/rseibex352014/rseibex352014.pdf>
- ¹⁷ <https://www.oxfam.org/en/pressroom/pressreleases/2015-11-24/huge-majority-public-call-new-laws-clamp-down-tax-havens-pan>
- ¹⁸ ETVE, Empreses de Tinença de Valors Estrangers. Per a informació més detallada i exemples concrets de ETVE, consulteu informe Oxfam Intermón "Tant tens, ¿tant pagues?" Maig 2014
- ¹⁹ Joaquín Estefanía és periodista i economista. El seu últim llibre és "Aquests anys bàrbars" (Galàxia Gutenberg)
- ²⁰ Emilio Ontiveros és catedràtic d'Economia de l'Empresa de la UAM. Els seus treballs sobre desigualtat inclouen: La desigualtat no és rendible, El País, 1 de maig de 2011, "Perturbadora desigualtat", al llibre *Els nous problemes socials. Dotzè fòrum sobre tendències socials*, Editorial Sistema. Desembre de 2012, "Desigualtat crítica", Anuari El País 2012, "La desigualtat com a amenaça", El Huffington Post 25 de gener de 2014, "Finances i desigualtat", Bloc a *El País*, Finances a les 9, 080.915, Pròleg al "El Capital del segle XXI" de Thomas Piketty, RBA Editors, 2015
- ²¹ <http://blogs.wsj.com/economics/2011/09/18/new-facts-on-the-gender-gap-from-the-world-bank/> i <http://www.worldbank.org/wdr2012>
- ²² <http://wbl.worldbank.org/~media/WBG/WBL/Documents/Reports/2016/WBL2016-Key-Findings.pdf>
- ²³ http://www.mckinsey.com/insights/growth/how_advancing_womens_equality_can_add_12_trillion_to_global_growth
- ²⁴ <http://www.weforum.org/reports/global-gender-gap-report-2015>
- ²⁵ <http://economics.mit.edu/files/7417>
- ²⁶ <http://www.oecd.org/dac/gender-development/POST-2015%20Gender.pdf>
- ²⁷ <https://www.imf.org/external/pubs/ft/sdn/2015/sdn1520.pdf> <http://blog-imfdirect.imf.org/2015/10/22/empowering-women-tackling-income-inequality/>
- ²⁸ http://www.mckinsey.com/insights/growth/how_advancing_womens_equality_can_add_12_trillion_to_global_growth

© Oxfam Intermón gener 2016

Aquest document ha estat recopilat i editat per Susana Ruiz amb la col·laboració de Miguel Alba. L'autora agraeix la col·laboració i els comentaris de Jaime Atienza, Rodrigo Barahona, Lara Contreras, Beatriz Garde, Carolina Gasca i Maria Villanueva, en la seva elaboració. Forma part d'una sèrie de documents dirigits a contribuir al debat públic sobre polítiques humanitàries i de desenvolupament.

Oxfam Intermón agraeix les contribucions d'El Roto, Belén Carreño, Joaquín Estefanía i Emilio Ontiveros (el text d'Alicia Bárcenas i Winnie Bianyima ha estat publicat abans al blog del Fòrum Econòmic Mundial de Davos). Aquest informe forma part d'una sèrie de documents dirigits a contribuir al debat públic sobre polítiques humanitàries i de desenvolupament.

Per a més informació sobre els temes tractats en aquest document, per favor poseu-vos en contacte amb msambade@oxfamintermon.org

Aquesta publicació està subjecta a copyright però el text pot ser utilitzat lliurement per a incidència política i campanyes, així com en l'àmbit de l'educació i de la investigació, sempre que se n'indiqui la font de forma completa. El titular dels drets d'autor sol·licita que qualsevol ús de la seva obra li sigui comunicat amb l'objecte d'avaluar-ne l'impacte. La reproducció del text en altres circumstàncies, o el seu ús en altres publicacions, així com en traduccions o adaptacions, es pot fer després d'haver obtingut permís i pot requerir el pagament d'una taxa. Ha de posar-se en contacte amb msambade@oxfamintermon.org

La informació en aquesta publicació és correcta en el moment d'enviar a impremta.

OXFAM

Oxfam és una confederació internacional de 17 organitzacions que treballen juntes en 94 països, com a part d'un moviment global a favor del canvi, per construir un futur lliure de la injustícia que suposa la pobresa:

Oxfam Alemanya (www.oxfam.de)	Oxfam Amèrica (www.oxfamamerica.org)
Oxfam Austràlia (www.oxfam.org.au)	Oxfam-en-Bèlgica (www.oxfamsol.be)
Oxfam Canadà (www.oxfam.ca)	Oxfam França (www.oxfamfrance.org)
Oxfam GB (www.oxfam.org.uk)	Oxfam Hong Kong (www.oxfam.org.hk)
Oxfam Índia (www.oxfamindia.org)	Oxfam Intermón (www.oxfamintermon.org)
Oxfam Irlanda (www.oxfamireland.org)	Oxfam Itàlia (www.oxfamitalia.org)
Oxfam Japó (www.oxfam.jp)	Oxfam Mèxic (www.oxfammxico.org)
Oxfam Nova Zelanda (www.oxfam.org.nz)	Oxfam Novib (www.oxfamnovib.nl)
Oxfam Quebec (www.oxfam.qc.ca)	

Per a més informació, escriuiu a qualsevol de les organitzacions o aneu a www.oxfam.org Correu electrònic: advocacy@oxfaminternational.org

www.oxfamintermon.org

Aquesta publicació ha estat elaborada amb l'assistència de la Unió Europea. El seu contingut és responsabilitat exclusiva d'Oxfam Intermón, i en cap cas s'ha de considerar que reflecteix els punts de vista de la Unió Europea.